

VĚSTNÍK

Praha 28. května 2014

Ročník VII., Číslo 5

VÝROČÍ

Květen je vždy plný oslav konce zatím největší světové války, které se každoročně připomínají. Zapomínat by se určitě nemělo, ale nejen na krvavé střety, ale i na události a lidi, kteří zanechali stopu v dějinách lidstva. Vždyť pokud se podíváme do historie, tak se vlastně naši potomci učí jen o předcích, kteří něco dobyli nebo výjimečně něco trvalého založili a postavili. Ale dějiny lidstva jsou přece mnohem pestřejší a složené z kamínků jednotlivých oborů vědy, kultury, umění apod.

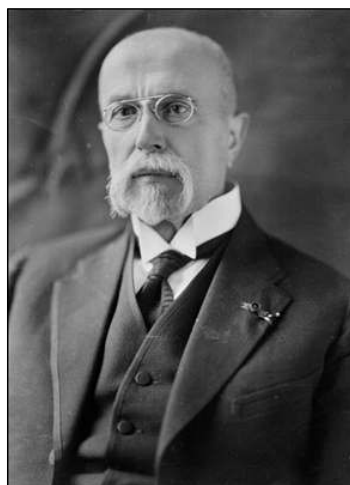
Každé století mělo své hrdiny. Kdysi to byli slavní vojevůdci, poté humanisté, dnes obdivujeme herce, kteří ještě před 200 lety byli považováni jen za komedianty, kejklíře a téměř spodinu. Dnes velebíme sportovce, kteří lámou rekordy bez zamyšlení, že lidské tělo má své limity a tak si pomáhají nejen léky a zapomínají na důsledky, které je doženou za pár let. Pak se budou obracet k lékařům jako k Bohům, aby je vyléčili. Když začal být sport masovou záležitostí, byla to módní věc, ale začátky měly spíš rekreační a ozdravnou podobu. První sportovci byli prostými nadšenými amatéry. Dnes jsou profesionály mající miliónové příjmy a jejich kluby nejsou jen spolkem, ale akciovými společnostmi, tvrdě vydělávajícím na oblibě svých svěřenců.

Jenže problém spočívá v tom, že tento vysoce vydělávající business platíme všichni, a to nemyslím jen ty, co si za drahé peníze kupují vstupenky. Sponzoři se předhánějí v umístění reklamy, což se projeví v cenách výrobků. Díky několika gaunerům, kteří nemají s fanoušky nic společného, se na ochranu stadionů využívá veřejná policie, placená z kapes daňových poplatníků, jen proto, aby se ochránil soukromý majetek akciověk, které to nic nestojí, přestože by měli celou akci státu uhradit. A nakonec platíme i těm dobře placeným sportovcům a to společně veřejné zdravotnictví, když se jim po jejich kariéře vrátí neduhy, za které si vlastně sami mohou. Ale nejde jen o fotbal nebo hokej, jde o všechny sporty a megalomanské projekty olympiád, které každé čtyři roky ohromují svět stále větší show s tisíci účinkujícími. Pro takové starověké hry stačila jedna aréna. Jenže tehdy se dávaly peníze i na duševní hodnoty. Stavěly se chrámy Bohům, i chrámy vzdělanosti, ducha a těla. Vše bylo poměrně vyvážené. Je dnes lidstvo opravdu v takovém morálním úpadku, že podporuje jen to co je momentálně výnosné. Co po naší generaci zůstane, tunel Blanka a olympijská vesnice. Není to trochu málo?. Co se trochu zamyslet.

Praha, 28. května 2014

Na 4. května připadá 110. výročí kdy USA převzaly stavbu panamského průplavu po francouzském neúspěchu a za pouhých 10 let dokázaly celou stavbu dokončit. Kanál byl slavnostně otevřen do provozu 15. srpna 1914.

Tomáš Garrigue Masaryk (1850-1937)

V sobotu 24. května 1884 začal v Brně provoz parní pouliční dráhy na trati Pisárky-Královo Pole, kterou firma Brüner Dampf-Tramway zahájila tradici zdejší městské dopravy. Stala se předchůdcem Brněnské společnosti místních drah. Parní provoz fungoval až do roku 1926. Poslední dochovaná lokomotiva Caroline je dnes exponátem Technického muzea v Brně.

Před 80 lety, 24. května 1934 byl počtvrté zvolen naším prezidentem Tomáš Garrigue Masaryk. Měl tehdy jen jediného protikandidáta, poslance Klementa Gottwalda, který dostal pouze hlasy svých 53 soudruhů. Tehdy 84 letý Masaryk, byl zvolen celkem 327 hlasy ze 418 možných. O rok později, ale ze zdravotních důvodů abdikoval.

MUZEUM SE ZVIDITELŇUJE

Často se nás lidi ptají, kdeže vlastně to muzeum cenných papírů je a kdy ho jde navštívit. Na tuto otázku je bohužel stále odpověď negativní, protože muzeum stále nemá svoji budovu. Přestože se usilovně snažíme najít vhodný objekt, situace se nemění. Faktorů, které ovlivní vznik muzea je víc, ale tím hlavním je najít vhodný objekt na opravdu trvalý stánek a nikoli sezónní působnost a kočovný život. Muzeum není cirkus, který se sbalí a potáhne k dalšímu městu.

Chceme najít ideální prostor, který bude naším útočištěm na dlouhá desetiletí a to v Praze není tak snadné. Ne, že by tu bylo málo domů, ale zde narážíme na druhý, podstatný faktor a to je rozpočet. Stále nejsme v situaci, že bychom mohli koupit ruiny, které někteří majitelé nemovitostí vydávají za luxusní paláce a investovat do nich další desítky milionů, aby se z nich alespoň dalo poznat, že to byl kdysi krásný dům. Díky neúnavné práci členů správní rady se nám však daří nejen získávat nové exponáty, ale také další finanční prostředky i za pomoci nescetných darů Vás, kteří máte zájem o celý projekt muzea, ale také se nám postupně daří dostávat naše muzeum, i když zatím jen virtuální, do povědomí širší odborné i laické veřejnosti.

Zviditelnění muzea se děje nejen díky našim věstníkům, které stále nacházejí nové čtenáře, ale i díky práci na jiných projektech, které Vám právě nyní představíme.

Tím asi největším je naše účast na televizním seriálu „První republika“. Tento výpravny dobový seriál sleduje každý pátek na svých obrazovkách přes 1.250.000 diváků. Valná většina sleduje děj, ale jistě ti zvědavější, sledují i detaily a rekvizity. A právě na těch se z malé části podílelo i naše muzeum. Celý štáb a finální natáčení, závisí také na Marcelu Hánovi a jeho spolupracovnících, kteří mají za úkol nejen vytipovat a připravit, ale také případně vyrobit případné rekvizity. Kromě těch trojrozměrných jako stoly, psací potřeby atd. je třeba mít po ruce i papíry, dobové plakáty aj.

Od prvních natáčecích dnů, tedy od loňského léta pilně zásobujeme právě takovými předměty štáb. Většinou ze z našich exponátů vyrábějí repliky, se kterými se pak dá na place bez starosti pracovat, protože přeče jen poškození originálů je značným rizikem. Díky tomu, tak může vzniknout i větší počet replik, které je možné použít při vícero záběrech, kdyby se něco pokazilo nebo muselo opakovat.

Krása spočívá zejména v detailech. Mnozí si ani neuvědomí to, že daná postava drží v ruce nějaký papír, ale právě v tom, že tyto detaily jsou maximálně věrné, je určitá krása. Zahlédnout tak v seriálu můžete nejen naše plakáty, vylepené na ohradách a zdích, ale zahlédnout jste mohli též bankovní výpisy Živnostenské banky v domku vyděrače Vacka, stejně jako cestovní pasy

Foto z natáčení v Úštěku v létě 2013, který nahrazuje vzhled Podolí. Naše plakáty zaplňují volné plochy, dole výřez detailu. Foto K. Pech

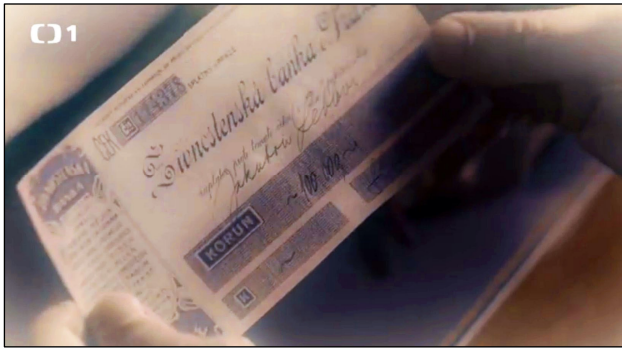
Filmaři připravená, ale v záběru nikdy nepoužitá cedule s původním názvem firmy

Příprava scény v Úštěku před konsemem, kde se odehrává část děje.

Jásání obyvatel nad vyhlášením samostatnosti 28. října. Foto K. Pech

< Šek s podpisem Jakuba Lébla, který je klíčovou rekvizitou příběhu defraudace. Originál šeku je naším exponátem. (on-line vysílání ČT)

v ruce Magdalény Valentové, když s manželem opouští byt při útěku do Paříže nebo šek či svazky bankovek svázané bankovní páskou, která přesně odpovídala danému roku 1910. Roku, kdy továrník Jakub Lébl v podání Jana Hrušínského vybírá v bance peníze z penzijního fondu svých zaměstnanců. Podobně jako my dodáváme drobnosti v podobě papírových listin, pracují pro štáb i další sběratelé, muzea i dobrovolníci, kteří zapůjčují další dobové, zejména trojrozměrné rekvizity. Většina těchto věcí však pochází ze snad největšího fundusu v Evropě, který spravují na Barrandově v ateliérech AB Barrandov a.s.

Nutno dodat, že z historického hlediska seriál neodpovídá tak docela věrně, přestože na něm pracují odborní poradci. S malou měrou se snažíme tvůrcům sdělit faktografii, ale scénář je věcí zcela odlišnou. Odborná kritika si již povšimla snahy o vytvoření obdoby ságy Panství Downton roubované na české podmínky navazující na seriál Vyprávěj. Nemůžeme hodnotit tyto snahy, ani výkony herců jinak než jako diváci, ale přesnost a věrnost by se měli tvůrci snažit naplnit. Z našeho pohledu historického a faktografického byl asi největší prohřešek hned první díl, kdy zaznělo „28. října 1918“ absurdní provolání vzniku republiky. Každý, alespoň průměrně vzdělaný Čech ví, že toho dne byla vyhlášena státní samostatnost a formu republiky přijalo až Národní shromáždění 14. listopadu 1918, kdy byl také zvolen Masaryk prezidentem. Na tuto fatální chybu se pak už jen nabalovaly nepřesnosti jako název firmy Valenta Vehicles. Zde nespíš převládla snaha o budoucí zahraniční diváky a jejich porozumění jménu firmy. Přesto, původně bylo jméno firmy Alois Valenta, tak jak tomu v těch dobách opravdu mohlo a mělo bylo. Navíc příběh začínající v roce 1918, tedy když Rakousko-Uhersko ještě bojovalo proti zemím dohody, by byl anglický název firmy v celé monarchii nepřipustný, pokud by firma nebyla spojená se zahraničním obchodem velkého formátu. Naštěstí spojením rodin Valentů a Škvorů a změnou názvu firmy na Valenta & Škvor se tento problém poměrně dobře vyřešil. Ostatní nepřesnosti např. policejní uniformy republiky z roku 1920 hrající už v roce 1918 berme jako nadsázku a fakt, že se moderní příběh náhodou točí v dobových kulisách oblíbené první republiky. Stejný je i fakt zástupů prostovlasých mužů bez klobouků nebo čepic. Tehdy naprosto nemyslitelných či podobně vystupující dámy s rozčuchanými vlasy. V té době si i služby braly klobouk, natož dámy a prostovlasí muži byli považováni za asociály. Pravdou ovšem je, že se díl od dílu fakta zlepšují a můžeme se s nadějí těšit, že druhá řada seriálu, který se začne točit v létě bude o poznání přesnější. Diváci ho uvidí v roce 2015.

Co bude předmětem děje si musíte počkat, stejně i to, zda uvidíte nějaké naše exponáty přímo na televizní obrazovce.

Na co nemusíte čekat až do příštího roku je výstava, která byla otevřená na konci dubna v Bezručicích. V rámci projektu mikroregionu Konstantinolázeňsko vznikla v místním informačním centru pozoruhodná výstava mapující život v tomto regionu jak na vesnicích, tak v městě.

Z různých dobových materiálů a zejména fotografií byla připravena výstava bohatě ilustrující minulost regionu. Mezi materiály jsou i pohledy Konstantinových Lázní poskytnuté z našich sbírek. Tak si udělejte výlet do tachovského okresu.

Pokud se Vám nechce cestovat na výstavu až do Bezručic, můžete si zakoupit v knihkupectvích již 3. díl knihy autorky PhDr. Kateřiny Bečkové „Továrny a tovární haly“ z edice Zmizelá Praha. Její křest proběhl koncem dubna 2014 v prostorách JUDITINA věže, nejen za nezbytné účasti autorky a vydavatele, ale také Ing. Františka Lhotského, syna slavného výrobce Hašlerek, který knihu pokřtil.

V tomto díle, jsme mohli malou měrou přispět z našich sbírek a doplnit toto vynikající dílo, mapující staré pražské továrny a průmysl. Všechny tři díly jsou pečlivě zpracované a zachycují továrny v jednotlivých čtvrtích velmi podrobně, často z několika úhlů a v proměnách času. Nejde o kompletní zmapování všech pražských továren a továrniček, ale to je dáno nedostatkem dokumentace a také i možností vydání. Třeba časem přibudou další díly nebo i další publikace, které jednou zmapují všechny dřívější továrny a výrobní objekty na území Prahy a jednou snad na celém území republiky. Doporučujeme celou tuto edici, ale zejména všechny tři díly továrních objektů nejen všem milovníkům starých fotografií, a historie, ale i laikům, k poznání krásy těchto staveb.

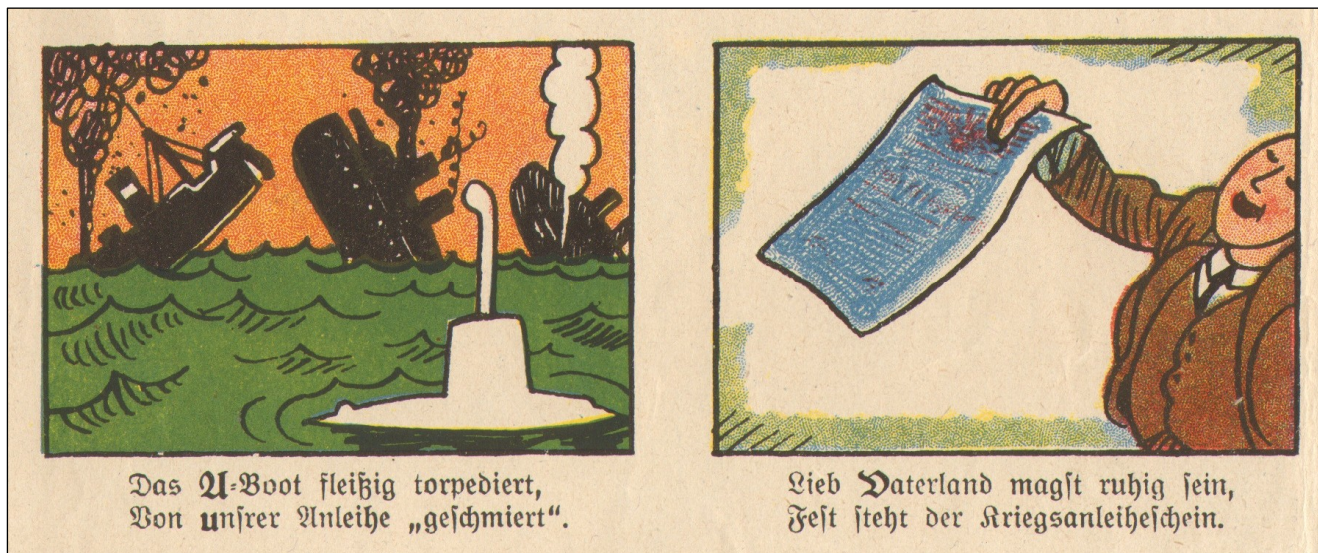

Informační panely na výstavě v Bezručicích (Foto Jiří Bízek, 2014)

Fotografie z křestu knihy. Zleva šéfredaktor Paseky Stanislav Škoda, Ing. František Lhotský a PhDr. Kateřina Bečková (Foto M. Zdeňková)

V úterý 28. července 1914 vyhlásilo Rakousko-Uhersko Srbsku válku. Na základě uzavřených dohod začala série událostí, která zatahla většinu evropských zemí do konfliktu, později nazvaného 1. světová válka. Válka znamenala pro každou z bojujících stran nejen obrovské lidské a materiální škody, ale zejména obrovskou potřebu financovat válečné operace. K tomu účelu se otevřela státní pokladny a začalo vydávání válečných půjček. Ani Rakousko-Uhersko nezůstalo pozadu a už 1. listopadu 1914 vydává první z osmi válečných půjček. V průběhu války bylo vydáno nespočet propagačních materiálů, které měly přesvědčit obyvatele, aby podporovali válečné úsilí a kupovali válečné dluhopisy. V našich sbírkových fondech máme několik plakátů a tiskovin s těmito podpůrnými akcemi a jeden z nich obsahuje abecedu válečných půjček. Na každé písmeno německé abecedy připadá jeden obrázek. Pokračujeme v našem seriálu, který se chýlí ke konci a přesně za měsíc vyjde jeho poslední díl. Dnes najdete pro sestavení plakátu válečné abecedy písmena U a V.

U – Ponorky pilně torpédují, „namazané“ naší půjčkou.

V – Máš-li rád klid ve své vlasti, pevně upisuj válečné půjčky.

Něco málo na vysvětlenou. Německo nasadilo ponorky během první světové války hromadně jako první a výrazně tak narušilo zásobovací trasy spojenců. V prvních letech zejména proti britským lodím. Už na začátku války potopila ponorka U-9 tři pancéřové křižníky britského námořnictva. Na konci války muselo Německo odevzdat všechny provozuschopné ponorky spojenců, bylo jich celkem 176. Na konci války, v letech 1917-1918 stále ovlivňovaly pohyby spojenců, ale i Britové úspěšně používaly své ponorky např. proti Turecku. Německé ponorky zůstaly jednou z mála schopných jednotek v boji po celou dobu války a proto odkaz na podporu půjčky na financování těchto zbraní dávala v plakátu smysl.

Jistě jste si všimli, že jak se blíží konec abecedy, je odkazů na nutnost upisování stále důraznější, jakoby kresby vznikaly postupně v čase a potřeba byla stále naléhavější. Plakát vznikl jednorázově, ale potřeba na konci války, byla pro Německo opravdu naléhavá. Přestože válečný konflikt rozpoutalo Rakousko-Uhersko, hlavní chuť a zájem na válce mělo Německo.

NADAČNÍ KONTO

369 000 369 / 2010

Fio banka, a.s.